

«Просвітянське століття Рівненщини»-книга про минуле і сучасне для майбутнього

До організації презентації книги "Просвітянське століття Рівненщини", яка недавно відбулася у читальному залі центральної районної бібліотеки, долучилися насамперед самі бібліотечні працівники, члени правління районної організації Всеукраїнського товариства "Просвіта" ім. Тараса Шевченка, громадські активісти, літератори, журналісти. Не обійшли своєю увагою такого важливого заходу студенти Західноукраїнського коледжу «Полісся» та їх наставники, представники духовенства - благочинний району, настоятель парафії Покрови Пресвятої Богородиці УПЦ КП митрофорний протоієрей Мирослав Синиця та настоятель храму Різдва Пресвятої Богородиці УАПЦ митрофорний протоієрей Назарій Момоток.

Отець Мирослав, благословив захід, а вела його за доброю традицією Людмила Яковишина. Для початку вона процитувала члена Національної спілки письменників України Бориса Боровця, який, аналізуючи книгу, написав у "Надслучанському віснику": "Хоча достоїнства книги не вимірюються числами й цифрами, окремі з них усе ж варто назвати: обсяг її - 950 сторінок, тут уміщено понад 100 авторських матеріалів, тільки іменний покажчик згаданих у книзі, поданий наприкінці, щоб читачеві зручно було їх шукати, становить понад 2700 імен. А додаймо ще сотні рідкісних світлин з Державного архіву області, обласного краєзнавчого музею, приватних сімейних архівів, що зафіксували просвітянську діяльність в роки її зародження, розвитку і заборон. І нам стане зрозумілим, яку титанічну працю звершили упорядники книги, який пам'ятник звели своїм попередникам і сучасникам".

Ведуча тут же назвала імена і прізвища упорядників: це голова обласного об'єднання "Просвіти" Іван Ветров та член правління Зоя Дідич, яка, до речі, разом з чоловіком громадським діячем Богданом Дідичем завітала на презентацію на запрошення її організаторів.

До редакційної колеги увійшли Олександр Булига, Іван Ветров, Руслана Давидюк, Іван Дем'янюк, Зоя Дідич, Валентина Добровичинська, Андрій Жив'юк, Мирослава Косарева, Ігор Марчук, Микола Федоришин.

У своєму виступі пані Зоя висловила сподівання, що книга "Просвітянське століття Рівненщини" буде цікавою кожному українцеві, адже вона вмістила спомини живих учасників про діяння просвітян у дні державотворення, а також тих подвижників, які, на жаль, уже відійшли у засвіти, залишивши для нащадків безцінні матеріали про героїчний досвід боротьби за волю і незалежність України в минулі часи.

Зоя Дідич наголосила також, що ініціатива створення книги належить Івану Ветрову, який зумів залучити до співпраці керівників, активістів, ветеранів просвітницьких організацій з кожного району. Присутні з увагою вислухали її розповідь про те, з якими труднощами упорядникам доводилося "вибивати" матеріали з глибинки, готувати їх до друку, уточнювати, вносити до вже готових текстів зміни і доповнення.

Кілька разів змінювалося рішення про об'єм книги - він істотно збільшувався, що вимагало від упорядників додаткових зусиль. А от про співпрацю з березнівськими просвітянами, наголосила З. Дідич, у неї збереглися найприємніші спогади. Саме тому розділ про діяльність "Про світи" у нашому районі - один з найсолідніших.

Звісно, що у присутніх він теж викликав найбільше зацікавлення. Зі стислими коментарями до нього виступили деякі автори опублікованих у ньому матеріалів. Так, Алла Куц детально зупинилася на діяльності засновника місцевого осередку товариства "Просвіта" у 30-их роках минулого століття, настоятеля Різдва-Богородичного храму УАПЦ у Березному отця Миколая Буховича, якого за активну діяльність польські спецслужби запроторили у Березу Картузьку, переслідували його і німецькі окупанти.

Згадала пані Алла і про те, як діяли, утверджуючи українську національну ідею, інші просвітницькі активісти. За це у березні 1942 року, за словами очевидців, німці розстріляли до 70 українських патріотів. Чимало місця у своєму виступі А. Куц присвятила першій очільниці "Просвіти" в Березному після її відновлення у 1991 році Галині Мовчанець, людині великої душі, палкій патріотці, яка, на превеликий жаль, відійшла у 1999 році в заобрійні світи.

Сьогодні районну організацію "Просвіти", сказала пані Алла, очолює Наталія Бойчук, креативна просвітянка, яка демонструє європейське бачення її діяльності. Виступаючи перед присутніми на презентації, Наталія Бойчук розвинула думку Алли Куц, розповіла про ті заходи, які проводяться сьогодні в районі за участю просвітян.

В книзі опубліковано також розповідь ветерана на просвітянського руху в області Нонни Марковець "Українка ХХ століття, яка вона?", дослідження Богдана Дідича "Просвітянські традиції кращої газети Рівненщини", в якому йдеться про Березнівську районну газету "Надслучанський вісник", та Наталії Трохлюк "Просвіта на Березнівщині в 20-40-х роках ХХ ст.", Галини Осташевської "Яринівська "Просвіта", спогади Марка Пастушка "За велінням серця".

Однією з найцікавіших сторінок презентації було інтерв'ю, що його взяла у Нонни Марковець Людмила Яковишина. І хоч перед цим Наталія Трохлюк детально розповіла про яскравий життєвий шлях пані Нонни, присутні прислухались до кожного її слова, затамувавши подих. Адже вона розповідала про свою велику родину, в якій всі були в діючій УПА або підтримували з нею зв'язки. На жаль, ми не можемо повністю опублікувати це інтерв'ю. Але зі спогадами Нонни Марковець можна ознайомитися у збірнику "Літопис Березнівщини. Наукові записки Березнівського краєзнавчого музею. Випуск 1" та у книзі «Просвітницьке століття Рівненщини».

Двоє березнівчан - член Національних спілок письменників та журналістів України Борис Боровець і активна просвітянка, художниця Ольга Осейчук потрапили зі своїми матеріалами в розділи книги "Рівненський район" та "Дубенський район", адже в них йдеться про Рівненського письменника, редактора-видавця, просвітянина Євгена Шморгуна та просвітителя Феодосія Орендаренка з села Мокре на Дубенщині. До речі, чимало просвітянських матеріалів, підготовлених Ольгою Осейчук, було опубліковано протягом останніх років у «Надслучанському віснику».

Борис Боровець під час презентації виступив з пропозицією звернутись до керівників району закупити книги "Просвітянське століття Рівненщини" для кожної бібліотеки.

Органічно вплелася у програму заходу пісня "Браття українці" у виконанні квартету районного будинку культури та поетичне "Звернення до українців", що його майстерно прочитала Людмила Сушевська.

Учасники презентації переглянули світлини березнівчан, вміщені в книзі, виконали всі разом гімн "Просвіти" та поклали квіти на могили Миколая Буховича і Галини Мовчанець, біля яких отець Назарій прочитав заупокійну молитву.

